

de door mij genoemde „vele lagen die zout water bevatten” zich beperkten tot de geheel oppervlakkige laag, waar het zand en de planten zilt werden door verstuiwend zeewater, terwijl daaronder zoet water gevonden werd tot op ongeveer 65 M., van waar het water naar de diepte zouter wordt.

Ik moet echter verzet aantekenen tegen hetgeen de Heer VAN DIJREN in het laatste gedeelte van die noot beweert. Daar zegt de schrijver toch: „Op Norderney is de toestand dus net dezelfde, als in de Haagsche, Delftsche en de Amsterdamsche (unieke)duinen.

De resultaten van de boringen toch leeren ons, dat in de Amsterdamsche duinen kleilagen voorkomen.

Een dier kleilagen is op verschillende punten in die duinen op vrij constante diepte aangetroffen en mag dus wel als een eenigszins gelijkmatig verloopende en aaneengesloten kleilaag beschouwd worden.

Op grootere diepte werd zelfs een kleilaag van ongeveer 11 M. dikte aangetroffen.

Op Norderney vinden wij van kleilagen niets vermeld, hoogstens van 15 tot 17 M. een laag leemachtig zand, ongeveer 2 M. dik. De omstandigheden zijn dus niet gelijk.

Dat met de erkenning van de gemaakte fout, mijn conclusies geen gevaar loopen, moge blijken uit de resultaten van de boringen bij Sloten waar tusschen 2 dikke lagen met zout en brak water een machtige laag zand is, die zoet water voert met een minimum van 42 mgr. chloor per Liter.

Om evenwel bij de duingronden te blijven, vermeld ik hier nog dat Dr. LORIÉ¹⁾ mededeelt, dat bij een boring te IJmuiden op 37 M. — A. P. brak water werd aangetroffen en op 80 M. — A. P. wederom zoet.

Mijn conclusie is, dat dit ingewikkelde vraagstuk nog niet is opgelost en dat in het algemeen belang een zorgvuldige experimenteele studie van dit onderwerp dringend noodig is.

Abcoude, 7 April 1903.

Dr. H. P. KAPTEYN.

Zeer Geachte Redactie!

Naar aanleiding van het voorstel Rotterdam wilde ik gaarne een enkele opmerking in het midden brengen. Ik zou vreezen dat de aanneming van een dergelijk voorstel het gevolg zou hebben, dat het ledental der Maatschappij zou dalen en misschien niet onbelangrijk.

En wel hierom: bij al wat tot nu toe over de quaestie is geschreven, is één ding m. i. te veel uit het oog verloren, dat een deel en vermoedelijk een groot deel van onze medici reeds bij de een of andere maatschappij verzekerd is. Zeker zullen er onder hen zijn, wier positie toelaat voor het goede doel jaarlijks f 35.— te missen — of velen, terwijl voor de toekomst der hunnen reeds voldoende gezorgd is, het er voor over zullen hebben, is een tweede vraag — doch er is zeker een ander deel wier finantieele positie minder

1) Onze brakke, ijzerhoudende en alcalische bodemwateren, door Dr. J. LORIÉ, *Verhandelingen van de Koninklijke Academie van Wetenschappen*, 2de Sectie, Deel VI, n°. 8, Anno 1899, op blz. 7 van den afdruck.

rooskleurig is en die zich — juist daarom reeds — verzekerd zullen hebben zoo hoog als hun maar even mogelijk was. Voor dezulken, en ik geloof dat hun aantal in den tegenwoordigen tijd grooter is dan menigeen denkt, is een verplichte jaarlijksche bijdrage van *f* 35.— te veel en zullen zij dus voor de noodzakelijkheid staan om — hoe noode ook — voor het lidmaatschap der Maatschappij te bedanken. In ieder geval schijnt het mij dus zaak zich vooraf goed te vergewissen of dat zoo is en mocht het blijken dat de Maatschappij hierdoor een eenigszins aanmerkelijk aantal leden zou verliezen, dan is dit toch wel een afdoende reden het voorstel te verwerpen, hoeveel goeds er anders ook in gelegen moge zijn.

Met dank voor de verleende plaatsruimte

Hoogachtend

Stellendam, April 1903.

DR. G. H. KAISER.

CORRESPONDENTIE.

XIVde INTERNATIONAAL GENEESKUNDIG CONGRES TE MADRID.

Bij het Hollandsche Comité is bericht ingekomen dat de Fransche spoorweg-maatschappijen eischen, dat „la feuille d'invitation” moet getoond worden, volledig ingevuld en de route aangevend die het congreslid wil volgen op de Fransche lijnen, voordat zij ze afstempelen. De terugreis *moet* volgens, dezelfde route plaats hebben als de heenreis.

In Spanje zijn de congresleden volkomen vrij te reizen op alle lijnen en hun route in te richten zooals het hun goeddunkt. Alle congresleden worden verzocht aan het uitvoerend comité te Madrid op te geven, welke route zij willen volgen in Frankrijk.

Namens het Nederlandsche Comité:

P. MUNTENDAM, *Secretaris.*

VIRCHOW-STANDBEELD.

Bij de commissie voor Nederland, die zich ten doel gesteld heeft bijdragen in ontvangst te nemen voor het op te richten standbeeld voor RUDOLF VIRCHOW is tot op dit oogenblik ingekomen *f* 104.—.

De commissie houdt het er voor, dat er nog vele collegae zijn, die gaarne zullen bijdragen voor dit doel, nl. de nagedachtenis te eeren van den man, waaraan de geneeskundigé wetenschap zooveel te danken heeft. De commissie maakt gaarne de woorden van LISTER, de Voorzitter van het Engelsche comité, tot de hare, die er op wees dat weliswaar elk land de oprichting van gedenkteeken ter eere van zijn groote zonen behoort op zich te nemen, maar dat met het oog op de internationale beteekenis van VIRCHOW voor dit geval wel een uitzondering mag gemaakt worden. De commissie wekt derhalve de Nederlandsche collega's op, die nog verzuimden een bijdrage te zenden, dit alsnog te doen *vóór den 1sten Mei a. s.* aan den tweeden onder-